

Zowel in 2021 als in 2024 werd de aanvraag vanuit de Veluwe voor een Regio Deal toegekend.

Het unieke gebied, dat behoort tot de grootste aaneengesloten natuurgebieden in Noordwest-Europa, met meer dan 90.000 hectare natuur, met een grote variatie aan landschappen en een indrukwekkende diversiteit aan planten en dieren.

Het is ons 'groene kapitaal'. Maar de Veluwe is veel meer. Het is óók een gebied waar bijna één miljoen mensen wonen, werken en recreëren. Een gebied dat meerdere *daily urban systems* omvat, met grote verschillen in landschap, identiteit en economische structuur.

Bovendien komen er jaarlijks miljoenen bezoekers uit binnen- en buitenland voor een meerdaagse vakantie of een dagje uit. Dit leidt tot werkgelegenheid en welvaart op de Veluwe. In de landelijke gebieden direct rondom het natuurgebied de Veluwe is de agrarische sector van groot belang. Niet alleen in de vorm van boerenbedrijven, maar ook breder in de keten, met toeleverende en verwerkende industrie en kennisinstellingen.

De Veluwe zoals we die nu kennen is in belangrijke mate door de mens gemaakt, met dorpen, steden, beken en sprengen, bossen, stuifzanden, heidevelden en landgoederen. De combinatie van natuur en cultuurhistorie tot ver vóór de jaartelling maakt de Veluwe uniek. De bewoners van de Veluwe waarderen hun omgeving en voelen zich daar sterk bij betrokken. Voor hen is het van belang dat het goed gaat met de natuur, dat de leefbaarheid in de kernen en in het landelijk gebied hoog blijft en dat de Veluwse economie goed blijft draaien, nu en in de toekomst.

Op de Veluwe ligt een urgente meervoudige opgave. Brede welvaart gaat over de kwaliteit van leven hier en nu, rekening houdend met de mate waarin die invloed heeft op de kwaliteit van leven van toekomstige generaties. De opgaven waarmee de Veluwe de komende jaren wordt geconfronteerd, zetten deze brede welvaart onder druk en zijn voor heel Nederland van belang. Deze opgaven zijn omvangrijk, complex, en kennen een sterke verwevenheid. De biodiversiteit gaat achteruit door te veel stikstof, versnippering en fragmentatie van het landschap, verdroging, en klimaatverandering. Ook in de landelijke gebieden rondom het centraal massief van de Veluwe is het landschap verschaald door het verdwijnen van landschapselementen en de optimalisatie van agrarisch gras- en akkerland. Op de Veluwe speelt nog een andere belangrijke ontwikkeling: verstoring van de natuur door de toenemende druk van toerisme en (dag)recreatie.

De VeluweAlliantie heeft samen met de provincie Gelderland en het programma Vitale Vakantieparken twee succesvolle aanvraag gedaan. In totaal stelde het Rijk € 32,5 miljoen beschikbaar. De regio zelf zorgde voor ruim 50 % aan cofinanciering. We kunnen stellen dat er de afgelopen jaren zo'n € 70 miljoen is geïnvesteerd om de balans tussen natuur en recreatie & toerisme op en rondom de Veluwe te bewaken en te versterken.

Meer inhoudelijke informatie over de Regio Deal Veluwe in Balans vind je op: www.veluwealliantie.nl

VELUWE IN BALANS 2025-2029

TOEGEKENDE PROJECTEN

Masterplan Veluwe Ontvangstlocatie Eerbeek

Eerbeek wordt een Veluwe-TOP-locatie, een Toeristische OpstapPunt. De ontvangstlocatie helpt om de drukte op de Veluwe te verminderen, door bezoekers te spreiden. Het project biedt volop andere kansen voor Eerbeek en de directe omgeving.

Toerisme als middel om een bijdrage te leveren aan leefbaarheid, werkgelegenheid, de landbouwtransitie, behoud van erfgoed, het vestigingsklimaat en vooral inwonerstrots. Met de herinrichting van de spoorzone als Veluwe TOP in Velwestijl met goede fiets- en wandelroutes tussen Veluwe, IJsselvallei en het dorps hart van Eerbeek en met de planontwikkeling van een multifunctioneel papiermuseum.

De plannen voor de spoorzone in Eerbeek afgerond en de start van de uitvoering is voorzien begin 2026.

Verbreding en multifunctionele landbouw op de Veluwe

Hoe komen deze agrarische ondernemers tot een duurzame en toekomstbestendige transitie en kunnen zij de juiste keuzes maken voor henzelf, hun gezin, hun bedrijf en hun omgeving? Het project van LTO Noord stimuleert ondernemers gestimuleerd om na te denken en stappen te zetten voor een vernieuwde toekomst van hun agrarisch bedrijf. Deze vernieuwde toekomst levert een herwaardering van het gebied op. Het zorgt ervoor dat ondernemers een goed inkomen kunnen verdienen en met de vernieuwde/nieuwe bedrijfsvoering een positieve invloed hebben op hun omgeving, waardoor het beter wonen, werken, leven en recreëren wordt in het (buiten)gebied van de Veluwe. Recreatie biedt kansen voor agrarische ondernemers en vice versa.

Ontvangstlocatie Heuven

Landgoed Heuven is een historische enclave waar tegenwoordig veel recreatieve voorzieningen te vinden zijn (restaurants, camping, fietsverhuur en het Bezoekerscentrum Veluwezoom (BC)). Het landgoed vormt de hoofdentree van het Nationaal Park Veluwezoom.

De grote hoeveelheid bezoekers geeft zowel kansen als bedreigingen voor het landgoed. Het voorzieningenniveau op het landgoed en in het BC passen niet meer bij de wensen van bezoekers van deze tijd.

Door in het landgoed te investeren en het te herontwikkelen als herkenbare Ontvangstlocatie voor een bezoek aan de Veluwezoom in brede zin, als een vertrekpunt van routes, als een plek waar mensen geïnformeerd wordt over

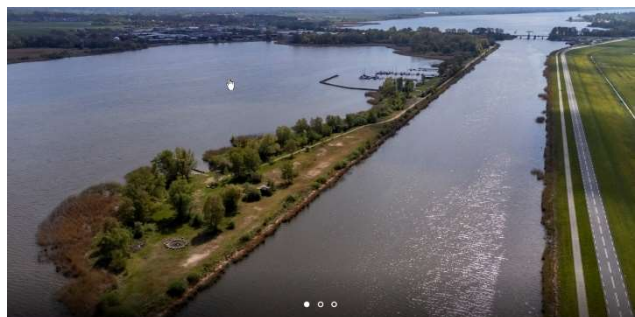
recreatie- en verblijfsmogelijkheden in de wijde omgeving, als plek waar men leert over natuur en cultuurhistorie, ontstaat ruimte. De ruimte om de toenemende stroom bezoekers een prachtig begin en einde van de dag te bezorgen. Maar ook ruimte voor ondernemerskansen, ruimte voor een veel betere spreiding van bezoekers over de hele Veluwezoom en ruimte voor educatieprogramma's.

Projectdoelen zijn:

1. Verbetering van het gastheerschap, met name op drukke dagen
2. Minder autoverkeer in het Nationaal Park Veluwezoom (afsluiten wegen en parkeerplaatsen)
3. Verbeteren van de landschappelijke kwaliteit van landgoed Heuven
4. Verbeteren van landgoed Heuven als ontvangstlocatie voor de Veluwezoom, inclusief het functioneren van het bezoekerscentrum
5. Verbeteren van de spreiding van bezoekers over de gehele Veluwezoom, van Wageningen tot Brummen.

Strekdam Elburg- een verkenning naar de toeristisch-recreatieve ontwikkelpotentie

De Strekdam is een rustig, natuurrijk gebied aan de Randmeren in de 'Gouden Randen' van de Veluwe, maar nog relatief onbekend. Door de potentie beter te benutten, wordt het aantrekkelijker voor bezoekers om hier te recreëren, wat de druk op de kwetsbare Veluwse natuur vermindert. Met zorgvuldige verkenning en planvorming kan de recreatie verantwoord worden versterkt, met behoud van natuurwaarden, kwaliteit en duurzaamheid.

De Apeldoornse Big 5 - toonaangevende landmark kunstwerken in het buitengebied

Als 'hoofdstad van de Veluwe' met een gevarieerde collectie buitenkunst heeft Apeldoorn de ambitie de collectie uit te breiden naar het buitengebied. Met het Kröller-Müller Museum als toonaangevend kunstmuseum in de nabijheid en Museum Paleis Het Loo binnen de gemeentegrenzen zet Apeldoorn in op hoogwaardige kunstwerken, die een directe relatie aangaan met de natuurlijke omgeving.

Voor natuurliefhebbers, voor kunstkenners, maar ook voor de toevallige bezoeker die op de Veluwe verblijft of woont. Kunstwerken met meerwaarde, die een landelijke aantrekkingskracht hebben, vanwege de uitstraling maar ook vanwege de locatie of boodschap (denk aan verwijzing naar een historische plek of naar natuurwaarden).

Mogelijke locaties zijn: Loenensewatervallen, Hoenderloo, Radio Kootwijk, Uddelermeer en Westerendsebroek.

Masterplan Staverden fase 2

Staverden is een groot landgoed op de noordwestflank van de Veluwe met een kasteel, watermolen, boerderijen, landbouwgronden, bossen en een park. Het heeft zowel cultuurhistorische als hoge natuurwaarden, vooral langs de Staverdense Beek, één van de mooiste beken van Nederland.

Sinds 2017 wordt het Masterplan Landgoed Staverden ontwikkeld. Fase II richt zich op het bezoekerscentrum en omgeving, gebaseerd op drie thema's binnen het Veluws Verleden:

- Cultuurhistorie, met focus op het watermolenlandschap en het kasteel.
- Agrarische geschiedenis en actuele uitdagingen zoals stikstofreductie en biodiversiteit.
- Natuurwaarden, vooral het bijzondere beekdalsysteem.

Concrete resultaten zijn onder meer de restauratie van boerderij De Molen, inrichting van een speel- en doe-erf, toiletvoorzieningen, uitbreiding van het informatiecentrum en herstel van het erf van de Graanshuur.

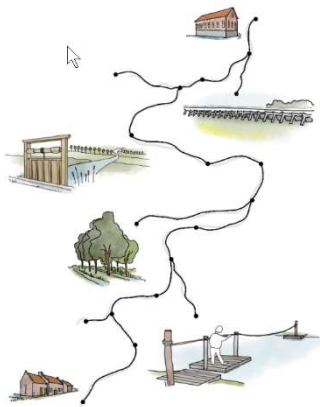
Nieuwe Museonder

Stichting Het Nationale Park De Hoge Veluwe wil de expositie in het Museonder vernieuwen tot een educatieve interactieve beleving over de bodem. Het Museonder is het ondergronds natuurmuseum in het hart van NP De Hoge Veluwe. Met de nieuwe ontwikkelingen komt er aandacht voor het belang van (gezonde) bodem voor biodiversiteit en landschap. Het Park wil een nieuwe unieke (inter)nationale educatieve interactieve beleving over de bodem en het bodemleven ontwikkelen, met aandacht voor actuele maatschappelijke vraagstukken, onderzoek en beheer.

Educatie door beleving is essentieel: schoolklassen in het primair onderwijs hebben vrij toegang tot het Park en ook tot Museonder, en mogen voor het geven van lessen gratis gebruik maken van het in pandige Buitenlokaal.

Van gemaal tot gemaal

Nederland is gevormd door water, met bekende verhalen zoals de Deltawerken en de Waddenzee. Een minder bekend maar belangrijk verhaal is dat van de grote rivieren, het 3e Waterverhaal, dat ons landschap en leven sterk beïnvloedt. De IJsselvallei, onderdeel van de Gouden Randen van de Veluwe, combineert geschiedenis, natuur, landschap en ondernemen.

Dit project draait om de beleving van waterverhalen, met de gemalen van Terwolde en Wapenveld als iconen. Een route verbindt deze gemalen en andere highlights, waarbij belangrijke thema's en dilemma's zichtbaar worden.

Het aanbod omvat:

- Een belevingsatlas
- Een nieuwe route langs bijzondere plekken
- Belevingselementen met tokens die toegang geven tot een online kennisplatform
- Belevingsplekken bij de gemalen voor kennisdeling

Partners zijn onder andere gemeenten, Waterschap Vallei & Veluwe, Stichting IJselfruit, Routebureau Veluwe en Masterplan IJsselvallei.

De Veluwe van ons allemaal

IVN Gelderland zet in op het versterken van de leefbaarheid en het vergroten van de betrokkenheid van inwoners bij de Veluwe. Met en voor inwoners, waarbij ze zich richten op een brede doelgroep: jong en oud, en met heel uiteenlopende achtergronden. IVN Gelderland komt achter de voordeur, via scholen, jongeren, gezinnen, bezoekers aan de Veluwe, ondernemers, vrijwilligers en talloze lokale organisaties en netwerken.

In het programma 'Veluwe van ons allemaal' richt IVN zich op het vergroten van de betrokkenheid van inwoners bij de Veluwe, zodat ze trots zijn op de Veluwse natuur en daar ambassadeur voor willen zijn. Voor een sterke Veluwe op de lange termijn is het nodig dat inwoners zich verbonden voelen en zich willen inzetten voor het behouden en versterken van de kwaliteiten van de Veluwe. De natuur is een onmisbare drager van de kwaliteit van de Veluwe. Toch is de kennis van en

betrokkenheid bij de Veluwse natuur niet vanzelfsprekend. Het programma richt zich op kinderen en jongeren, op Veluwse inwoners in brede zin en op de recreatiesector en bezoekerscentra: zij spelen

een intermediaire rol in het bereiken van grote aantallen inwoners en bezoekers. Het zwaartepunt van de uitvoering ligt in de jaren 2026 en 2027.

Bezoekerscentrum Nunspeet

De ontvangstlocatie in Nunspeet is straks dé Poort van de Veluwe. De locatie is onderdeel van de belevingsgebieden 'Veluwse Natuurgeheimen' en 'Veluwse kust'. Het huidige bezoekerscentrum wordt sterk opgeknapt. Naast een nieuwe informatieruimte, blijft de expositie - die mogelijk gevarieerder en uitgebreider wordt, en komt er een natuurklimbos, een nieuw kabouterpad en horeca. Outdoorcentrum Nunspeet blijft op deze locatie de recreant voorzien van de leukste activiteiten om de Veluwe te ontdekken.

De smakelijke Veluwe smaakt naar meer

In het toeristisch gebied 'Smakelijke Veluwe' (het Gelderse deel van de Regio Foodvalley) wemelt het van voedselinitiatieven. Lokale makers combineren traditionele landbouw met innovatieve productiemethoden en zetten de streek op de kaart met smaakvolle producten. Voedsel verbindt landschap en cultuur, en biedt daarmee unieke kansen voor streektoerisme en recreatie. Dit sluit aan bij het Regionaal Programma Landelijk Gebied, waar de betrokken gemeenten zich aan hebben verbonden. Doel van het project: Een aantrekkelijk, smakelijk beleefgebied voor iedereen!

1. Beleving

- Minimaal 5 nieuwe of aangepaste wandel- en fietsroutes.
- 20 horecazaken serveren streekproducten en vertellen het verhaal van de Smakelijke Veluwe.
- 5.000 deelnemers aan streekdiners of belevingsactiviteiten.
- Minstens 2 culturele voorstellingen/installaties rond het thema.
- 15 nieuwe voedselinitiatieven én verbeterde streekdistributie.

2. Communicatie & Storytelling

- Eén sterk, gedragen streekverhaal met lokale accenten.
- Ontwikkeling van beeldmerk (samen met Visit Veluwe).
- Podcasts, video's en promotiemateriaal voor bewoners en bezoekers.
- Toolkit voor ondernemers om het verhaal uit te dragen.
- Verankering in citymarketing van gemeenten en toeristische organisaties.

3. Netwerk & Kennisdeling

- Actief netwerk van minimaal 100 deelnemers (ondernemers, overheden, kennisinstellingen).
- Informatieve bijeenkomsten over gebiedsgeschiedenis, voedsel en kansen.
- Kennissessies voor ondernemers en beleidsmakers.
- Verspreiding van kennis via o.a. brochures.

Veluwepoort aan Zee

Leisurelands heeft de ambitie het recreatiegebied aan de Veluwe kust aantrekkelijker te maken, zodat het een volwaardig alternatief wordt voor een bezoek of een verblijf aan de Noordzee kust. Een bezoek aan Veluwe aan Zee is een welkome afwisseling op het recreatieve aanbod op het Veluwe massief en een belangrijke voorziening voor inwoners en attractie voor toeristen op en rond de Veluwe. Zo levert Veluwe aan Zee een aanzienlijke bijdrage aan de spreiding van de recreatiedruk richting de gouden randen van de Veluwe en de brede welvaart in de regio.

Onderdelen van het project:

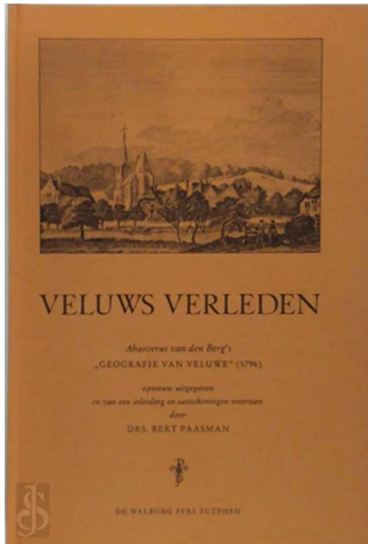
1. Inpassen en realiseren van de twee ontvangstlocaties en het realiseren van de ontbrekende of verbeteren van de bestaande faciliteiten.
2. Gastvrije, aantrekkelijke, veilige entrees voor automobilisten, fietsers en voetgangers realiseren.
3. Goed recreatief routenetwerk met een belevingsroute tussen Veluwe aan Zee, gemeenten Putten en Ermelo en de Veluwe.
4. Zorgen voor de vind-, zicht- en herkenbaarheid van de ontvangstlocaties.

VELUWE IN BALANS 2025-2029

PROJECTEN IN AFWACHTING VAN TOEKENNING

Vensters naar Veluws Verleden

Het project ‘Vensters naar Veluws Verleden’ gaat uit van de het stamkapitaal van de Veluwe: de natuur, het landschap en het erfgoed. Het geeft invulling aan het belevingsconcept Veluws Verleden. Een groot deel van dit belevingsgebied ligt binnen het gebiedsplan GEUS (Garderen, Elspeet, Uddel en Speuld) dat voor wat betreft het platteland de status van ‘Gouden Rand’ heeft.

De Veluwe daarbij onderverdeeld in verschillende belevingsgebieden. Vanuit het historisch perspectief van het landschap, de archeologische vondsten en cultuurhistorische elementen wordt het verhaal van het verleden van de Veluwe verteld. Dit draagt bij aan het versterken van breder aanbod op de Veluwe vanuit de insteek ‘er is altijd meer Veluwe’. En daarmee levert het ook een bijdrage aan spreiding van bezoekers over de Veluwe. Uiteindelijk beoogd resultaat van de aanbodontwikkeling:

- Zeven thematische meubels (vensters) met een tentoonstelling over het erfgoed van de Veluwe
- Vanaf de zeven locaties een lokale wandel- of fietsroute met flyer
- Een verbindende fietsroute langs alle Venster-locaties op de Midden-Veluwe
- Zeven belevingsobjecten in Veluwestijl, één langs elke route
- Een goede en speelse centrale en digitale ontsluiting
- Een reizende tentoonstelling per thema (vier thema’s)
- Archeohotspot Veluwe, een mobiele kar die overal ingezet kan worden ter bevordering van educatie over het erfgoed op de Veluwe
- *Up to date* educatiemateriaal over het Veluws erfgoed dat overal inzetbaar is

Inhoudelijk wordt ook verbinding gelegd met Toeristisch Opstap Punt GEUS en ontwikkeling van recreatieve routes in GEUS.

TIP (Toeristisch InformatiePunt) 2.0

Een toeristisch informatiepunt, maar dan in een nieuw jasje. Dat is het doel van dit projectvoorstel van Routebureau Veluwe. De rol van toeristische informatiepunten (TIP’s) verandert. Waar ze vroeger vooral een plek waren voor folders en persoonlijke aanbevelingen, evolueren ze naar intelligente hubs die bezoekers op innovatieve manieren ondersteunen en inspireren. In een wereld waar technologie steeds meer verweven raakt met het dagelijks leven, biedt dit kansen om bezoekers op een diepere, persoonlijker en meer interactieve manier te verbinden met de regio. Dit raamwerk wordt opgezet

met daarin de benodigde innovatieve systemen die ontwikkeld moeten worden. Generative-AI is hierin een basiscomponent. Op een slimme en innovatieve manier wordt de bezoeker tijdens zijn wandeling/fietsroute begeleidt en ondersteund. Op deze manier komen beleven en bezoekersspreiding samen en nog meer tot hun recht, ook met het oog op de toekomst.

Welkom op onze Veluwe

89% van de vrijetijdsactiviteiten in Gelderland wordt door eigen inwoners gedaan, met een gemiddelde besteding van ruim € 22 per activiteit (Nederlands vrijetijdsonderzoek 2022/2023). Ongeveer 1 op de 15 banen in Gelderland is verbonden aan recreatie en toerisme. De Veluwe, het grootste aaneengesloten natuurgebied van Nederland en een belangrijk Natura2000-gebied, is de belangrijkste toeristische trekpleister van Gelderland, goed voor de helft van de overnachtingen in de provincie.

De toeristisch-recreatieve sector draagt sterk bij aan economie en welzijn, maar het groeiende aantal bezoekers en bewoners legt druk op de natuur. Natuurbehoud vereist beperking van recreatieruimte in sommige gebieden. VisitVeluwe werkt met gemeenten aan marketing om bezoekers en inwoners te spreiden over de Veluwe, gebaseerd op de Veluwe Agenda 2030.

Het project “Welkom op onze Veluwe” promoot de veelzijdigheid van de regio, niet alleen natuur, om kwetsbare gebieden te ontlasten. Dit omvat merkontwikkeling, communicatie, informatieverstrekking aan meer dan 300 toeristische partners, en het ontwikkelen van tools om bezoekers beter te informeren en te inspireren, met advies voor productontwikkeling.

Heerlijkheid Doorwerth

De Veluwezoom staat bekend om haar landgoederen en kastelen. Kasteel Doorwerth is een van de best bezochte kastelen in het gebied. Die populariteit is af te meten aan de steeds groeiende bezoekersaantallen. Er is daarom behoefte aan spreiding en het beter faciliteren van onze bezoekers. De ruimte om deze bezoekersstroom te optimaliseren en een hoogwaardige ervaring te bieden aan bezoekers met een beperking is er, zowel binnen als buiten. Het project heeft als doel een kwalitatieve ontvangst te borgen en te bewaken. Kasteel en heerlijkheid ontvangen jaarlijks ruim 500.000 bezoekers.

Voor het project beoogde resultaten zijn:

- Een aansprekend verhaal voor de hele Heerlijkheid Doorwerth.
- Het realiseren van een centraal welkomstpunt nabij het kasteel met een uitnodigende, automatische routing over het terrein.
- Het vernieuwen/eigentijds maken van publiekprestatie van het kasteel en het landschap.
- Herbestemming en inrichting van de binnenplaats (Kasteelcafé-Koesthuis) naar bezoekersontvangstlocatie.

- Onderzoeken of in samenwerking met Routebureau Veluwe belevingsobjecten geplaatst kunnen worden en thematische routes kunnen worden aangesloten op het Veluws wandelroutenetwerk.

Vrijheidskwartier Wageningen

Het Nationaal Vrijheidskwartier in Wageningen, gemarkeerd door Hotel De Wereld en de voormalige Aula van de WUR, is een historisch belangrijke plek en symbool voor de stad. Verschillende partijen werken samen aan de ontwikkeling van dit kwartier, inclusief een buitenruimte voor culturele programmering. Dit vereist investeringen in de herinrichting van het terrein.

Het project draagt bij aan brede welvaart in de regio door:

- Het spreiden van toerisme en verminderen van druk op de Veluwe.
- Het zichtbaar maken van uniek cultureel erfgoed en het stimuleren van reflectie op vrijheid.
- Gelderland nationaal en internationaal te positioneren als provincie van vrijheid.
- Het versterken van herinneringstoerisme en het verbinden met actuele thema's zoals burgerschap en democratie.
- Het delen van kennis uit de regio Foodvalley over vrijheid, voedselzekerheid en biodiversiteit.
- De vitaliteit van Wageningen te vergroten en het vestigingsklimaat voor studenten, bedrijven en kenniswerkers te verbeteren.

Ambitie: de aanleg van een groene, openbare stadstuin met ruimte voor buitenexposities en voorstellingen. Realisatie is mogelijk als de huidige parkeerfunctie elders wordt opgevangen. Met subsidie en cofinanciering kunnen deze parkeerplaatsen verplaatst en de stadstuin aangelegd worden.

Toeristisch OpstapPunt (TOP) Heerderstrand

Heerderstrand, gelegen aan de A50, is een populaire recreatieplek dankzij het aanwezige water. De VeluweAlliantie ziet het als een potentiële Veluwse Ontvangstlocatie en de gemeente Heerde wil er een natuurtransferium ontwikkelen. Om het gebied te ontwikkelen tot een volwaardige Veluwepoort, zijn de volgende onderdelen voorzien:

1. Multifunctioneel strandpaviljoen met jaarrond horeca, informatiepunt, uitkijktoren en uitvalsbasis voor recreatie (klimbos, fiets- en subverhuur, wandel- en fietsroutes).
2. Bosplein als knooppunt tussen parkeerplaatsen, paviljoen en recreatieve routes.
3. Klimbos als actieve natuurbeleving en sportieve attractie.

4. Verbetering van recreatieve infrastructuur, met veilige, brede en aantrekkelijke routes.
5. Herkenbaarheid en bewegwijzering, inclusief bebording vanaf de A50 en een landmark.
6. Laadvoorzieningen voor elektrische auto's en fietsen.

Veluwe ontvangstlocatie Zeumeren

Recreatiegebied Zeumeren wordt ontwikkeld tot een Veluwe Poort. Het gebied biedt volop recreatiemogelijkheden aan het water en beschikt al over horeca. Met investeringen in huisstijl, bewegwijzering en routeverbindingen wordt Zeumeren een aantrekkelijke toegangspoort tot de Veluwe.

Concrete ontwikkelingen:

1. Opwaardering van de Beachclub tot multifunctioneel paviljoen met o.a. fietsverhuur en als startpunt voor wandel- en fietsroutes.
2. Realisatie van een onbemand bezoekers- en informatiepunt, centraal gelegen bij routes, paviljoen en parkeergelegenheid.
3. Verbetering van recreatieve infrastructuur en uitbreiding van wandelroutes in het gebied.
4. Versterking van herkenbaarheid en wayfinding vanaf de A1, Zeumerseweg en binnen het gebied, inclusief landschappelijke aankleding voor optimale beleving.

TOP Geus / KNHS

Het KNHS-terrein aan de zuidzijde van Ermelo wordt ontwikkeld tot een Veluwe ontvangstlocatie. Met zijn gunstige ligging aan de Ermelose Hei en volop aanwezig parkeerruimte is dit dé

ontvangstlocatie vanuit GEUS. Inhoudelijk en programmatisch wordt dit voorstel afgestemd met het voorstel Veluws Verleden en routeontwikkeling door het Routebureau Veluwe.

Routes IJsselvallei

De Regio Deal wordt ingezet op de verbinding tussen de ontwikkelingen in de vrijetijdseconomie, de verstedelijkingsopgave en de grote (ruimtelijke en economische) impact die de landbouwtransitie met zich meebrengt. Veel van deze ontwikkelingen en kansen komen samen in de zone rondom de Veluwe. Daar ontwikkelen zich de net genoemde 'Gouden Randen', door de toegevoegde waarde van de vrijetijdseconomie meer in balans te brengen met het landschap, de biodiversiteit en het toekomstperspectief van de bewoners en ondernemers in het gebied. Daarom werken verschillende partners aan een betere beleving van de Veluwe voor bezoekers, ook op plekken die tot nu toe minder bekend zijn; Verleiding en spreiding van bezoekers in tijd en plaats (bestemmingsmanagement).

Uit dit project komen de volgende resultaten voort:

- Kwalitatief hoogwaardige routegeleiding voor recreatie, sport en inclusie i.c.m. gebiedsontwikkeling.
- Aantal grotere ontvangstlocaties realiseren, incl. geleide bebording.
- Centreren van bezoek op strategisch gekozen locaties (in Regio Deal genoemde 'Gouden randen').
- Eenduidige, uniforme stijl van de Veluwe in routenetwerken en informatielocaties (Velwestijl).
- Monitoring van de bezoekersstromen en toepassen van innovatieve geleidende technieken.
- Innovatieve, onbemande informatieloketten met AI-gestuurd proces naar specifieke gebruiker.
- Gebiedsgerichte thematisering, kwalitatief hoogwaardig met focus op belevingswaarde.
- Uitvoeringsagenda voor de langere termijn (ook na Regio Deal-fase).

Slim Bezoeken, Groen Genieten - Apeldoorns inzet op Veluws bestemmingsmanagement

De Veluwe trekt steeds meer bezoekers, wat leidt tot druk op natuur en leefomgeving. Om recreatie in goede banen te leiden, werkt de gemeente Apeldoorn aan gericht bestemmingsmanagement. In maart 2025 is daarvoor het Masterplan Bestemmingsmanagement met bijbehorende Uitvoeringsagenda vastgesteld.

Met het project "Slim Bezoeken, Groen Genieten" wil Apeldoorn:

1. Overbelasting van populaire locaties voorkomen;
2. Schade aan kwetsbare natuur beperken;
3. Leefbaarheid verbeteren en de lokale economie versterken.

De aanpak richt zich op:

- Spreiden van bezoekersstromen en verbeteren van bereikbaarheid via duurzame mobiliteit en duidelijke bewegwijzering;

- Gastheerschap en lokale betrokkenheid, met scholing voor ondernemers, bewoners en terreinbeheerders;
- Moderne Toeristische Informatiepunten (TIP 2.0) met interactieve content;
- Ontwikkeling van recreatieve voorzieningen zoals routes en verblijfsplekken in belevingsgebieden.

Ambities:

- 2 nieuwe Toeristische Overstappunten (TOP's);
- Doorontwikkeling Veluwe Poort 't Leesten en start OV-Poort CS Apeldoorn;
- Opwaardering van 5 startpunten met Veluwse uitstraling;
- 12 nieuwe thematische routes;
- 2 innovatieve TIP 2.0-punten;
- Erfgoedverbeelding langs het Apeldoorns Kanaal;
- 3 belevingsobjecten op de Koninklijke Veluwe;
- Programma voor excellent gastheerschap.

Zuivelmuseum Erve IJzerman

De Stichting Zuivelmuseum Nederland heeft de ambitie om binnen drie jaar door te ontwikkelen tot het Nederlands Zuivelmuseum. Cruciaal hiervoor is de aanschaf, de restauratie en de (her)inrichting van de grote IJsselhoeve "Erve IJzerman". Erve IJzerman is een authentiek gebleven rijksmonument, gebouwd in 1898, en uitermate geschikt om het verhaal van de zuivel te vertellen.

In september 2021 opende het museum zijn deuren met een publieksaanbod en werkvormen en bereikte in 2023 de status van geregistreerd museum. Vanaf 2026 wil de stichting de exploitatie versterken door het ontwikkelen van een bezoekerscentrum (met specifiek aanbod zoals kaasmaken en een proeverij. Maar ook de restauratie van onderdelen van de boerderij zijn onderdeel van het projectplan.

VELUWE IN BALANS 2025-2029

PROJECTEN DIE OVERGEHEVELD ZIJN NAAR DE PROVINCIE EN VANUIT HET R&T-BUDGET WORDEN TOEGEKEND

Ontvangstlocatie Harderwijk fase 2

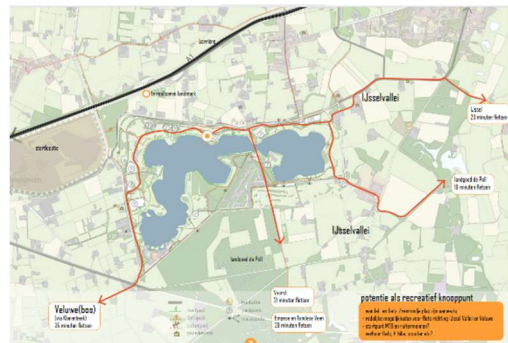

De Veluwse ontvangstlocatie in Harderwijk is een herkenbare en goed toegankelijke toegangspoort met faciliteiten, die het ideale startpunt vormt voor recreatie op en rond de Veluwe én tegelijkertijd kwetsbare natuur ontziet. Met de uitvoering van de TOP (Toeristisch Opstap Punt) aan de Boekhorstlaan (mede mogelijk gemaakt door Regio Deal I: Veerkrachtige Veluwe) is in het voorjaar van 2025 gestart (fase 1). Onontbeerlijk

voor het succes van deze ontvangstlocatie is de uitvoering van fase 2: wandelroutes die een verbinding vormen tussen de Veluwse kust, de stad en de Veluwe. Door (een deel van) bezoekers te verleiden richting water en stad (o.a. aan de hand van belevingsgebieden Veluwse Kust en Veluws Verleden) draagt deze ontvangstlocatie bij aan winst voor de natuur.

Ontvangstlocatie Bussloo - poort naar Veluwe en IJsselvallei

Bussloo, gelegen in de Noordelijke IJsselvallei, wordt ontwikkeld tot Veluwse Ontvangstlocatie dankzij goede voorzieningen en ligging. Dit project, ondersteund door gemeente Voorst en lokale ondernemers, verbindt recreatieroutes en ontlast de kwetsbare Veluwenatuur. Het gebied beschikt al over parkeerruimte, laadpalen en paden voor fietsers, wandelaars en ruiters. Uitbreidingen zijn onder meer een multifunctioneel paviljoen met horeca en fietsverhuur, een onbemand informatiepunt, verbeterde recreatieroutes en duidelijke bewegwijzering.

De locatie sluit aan bij de thema's van omliggende belevingsgebieden zoals de Industriële en Koninklijke Veluwe.

Monitoring bezoekersstromen

Belangrijk onderdeel van de Regio Deal is dat het volgen van en in beeld brengen of de gewenste effecten optreden als gevolg van de investeringen die alle partijen met elkaar doen op en rond de Veluwe. Een monitor die in beeld brengt of de bezoeker (toerist en inwoner) daadwerkelijk vaker de Gouden Randen van de Veluwe bezoekt en gebruikmaakt van de ontvangstlocaties, poorten en de Veluwse startpunten. Doel is om nog beter inzicht te krijgen in hoe de bezoeker van de Veluwe zich beweegt.

VEERKRACHTIGE VELUWE 2021- 2025

EEN GREEP UIT DE PROJECTEN DIE GEREALISEERD ZIJN MET SUBSIDIE VANUIT REGIO DEAL I

Brongebied Grote Wetering

Bij Apeldoorn, tussen de A50, Twello en de spoorlijn Apeldoorn-Zutphen ligt het brongebied van De Grote Wetering, een waterloop die bij Wapenveld uitmondt in de IJssel. Doel van het project is om het landschap en het geheel aan planten en dieren te versterken. De diverse onderdelen van het project dragen bij aan klimaatadaptatie en verduurzaming van de landbouw. Het is een samenwerking tussen inwoners, ondernemers, gemeenten, waterschap, provincie en het Rijk.

Binnen het project werden onder andere de volgende zaken gerealiseerd:

- aanleg van struweelhagen, bosjes, elzensingels en andere elementen om het landschap en de flora en fauna te versterken (er werden zo'n 400 bomen en ruim 12.000 struiken geplant door veertig bewoners die zich hiervoor hadden aangemeld);
- aangelegde en bestaande groene en blauwe elementen in het landbouwgebied werden met elkaar verbonden om een aaneengesloten netwerk te creëren;
- het project bleek succesvol en kreeg in 2025 een tweede ronde.

Palingrokerij Elburg

De oudheidkundige vereniging Arent thoe Boecop uit Elburg heeft op 1 december 2023 een oude palingrokerij in de Elburger binnenstad aangekocht. De vereniging wilde het oude ambacht van het palingroken conserveren voor de toekomst. Daarvoor werkt zij samen met de gerestaureerde visafslag (sinds 1987 in eigendom), de Botterwerf, de oude smederij en de eeuwenoude touwbaan. Met deze samenwerking worden deze ambachten die alle gerelateerd zijn aan het visserijverleden van Elburg bewaard voor de toekomst.

Het gebouw werd museaal in gericht en kreeg een educatief karakter. In het najaar van 2025 opende het museum officieel zijn deuren. Maar de vrijwilligers zijn al vele jaren (40) actief met het conserveren en het instandhouden van de visafslag.

Edese ontvangstlocatie Ginkel

De Ginkel is een uniek natuurgebied, met hoge ecologische waarden. Maar ook een landbouwenclave temidden van de heide en uitgestrekte bossen.

Om balans op en rondom de Ginkel te realiseren, zijn vier doelen opgepakt:

- het versterken van de natuur- en erfgoedwaarden;

- het vergroten van de belevingswaarden van de natuur- en erfgoedwaarden;
- het in balans brengen en houden van de kwalitatief hoge natuur- en erfgoedwaarden in samenhang met recreatief en economische activiteiten binnen het gebied;
- de oude pleisterplaats Zuid-Ginkel ontwikkelen tot centrale plek van waaruit alle bijzonderheden van de Ginkel bezocht kunnen worden.

Dit heeft geresulteerd in een nieuwe parkeerplaats van waaruit tal van wandel- en fietsroutes starten. Het terrein ligt tegenover het populaire Airbornemonument (herinneringstoerisme) en de schaapskooi. Vanaf de parkeerplaats maakt de bezoeker een korte wandel naar het vernieuwde Natuurcentrum.

De werkzaamheden zijn in 2025 afgerond. De locatie is nu een fraaie gebiedsentree voor de Veluwe.

Gebiedsentree Otterlo

Ruim 2.000 inwoners en jaarlijks (te) veel toeristen, veel horeca, entree voor Nationaal Park de Hoge Veluwe en het Kröller-Müller Museum, achteruitgang aantal planten- en diersoorten, te weinig woningen, landbouwtransitie. Kortom, er moet een nieuwe balans komen. In Gebiedsprogramma Otterlo 2040 worden al deze onderwerpen samengebracht om in samenhang aan te pakken.

Vanuit de Regio Deal II Veerkrachtige Veluwe zijn de volgende onderdelen gerealiseerd:

- Verbeteren verbinding voetgangers vanaf busstation naar centrum dorp;
- Aankleding verbinding voetgangers tot ontvangstlocatie Veluwe Stijl;
- Belevingselementen die Otterlo typeren.

Putterpoorten

De drie ontvangstlocaties Putterbos, Krachtighuizerheide en Schovenhorst vormen samen: Putterpoorten. Op deze drie plekken maakt de gemeente gastvrije ontvangstlocaties. Op de locaties vindt de bezoeker parkeerplekken voor auto en fiets, informatiepanelen en aangename recreatieve verblijfs-elementen. De drie locaties zijn vrij toegankelijk en geven toegang tot natuur, bos en heide. Een fraai vertrekpunt om een ontdekkingsstocht over de Veluwe te starten.

De locatie Putterbos is in november 2023 opgeleverd, de locatie Krachtighuizerheide in september 2025. Aan de locatie Schovenhorst wordt nog gewerkt.

Poort van de Veluwe Nunspeet

Het huidige transferium in Nunspeet ondergaat een transformatie naar 'Poort van de Veluwe'; een gastvrije ontvangstlocatie voor bezoekers aan de Veluwe en een aantrekkelijk gebied voor bewoners en bedrijven in Nunspeet en omgeving.

Het parkeerterrein wordt vernieuwd (fase 2) en krijgt een Veluwse uitstraling, er komt een nieuw toiletgebouw, nieuwe speelvoorzieningen, een wadi, het fietsparkeren wordt verplaatst, er komt nieuwe bewegwijzering voor fiets- en wandelroutes (fase 1) en er komt een bosplein (fase 3).

Het huidige bezoekerscentrum wordt vernieuwd. Hiervoor is subsidie ontvangen vanuit de Regio Deal II Veluwe in Balans.

Ontvangstlocatie Cannenburch Vaassen

Kasteel Cannenburch is een belangrijke trekpleister voor recreanten op en rond de Veluwe. Het kasteel trekt veel bezoekers en veel tochten richting de Veluwe worden ondernomen vanaf de parkeerplaats Cannenburch of in combinatie met plaatselijke activiteiten op en rond het kasteel en het dorp Vaassen.

Van informele ontvangstlocatie transformeert Cannenburgh naar een Veluwse ontvangstlocatie met een toeristisch overstappunt (TOP).

De duidelijke begeleiding van de toerist/recreant naar Veluwse routesystemen vergroot de beleving én levert een bijdrage aan het ontlasten van de Veluwe als natuurgebied van gemotoriseerd verkeer en recreatieve druk omdat de locatie is gelegen aan de rand van de Veluwe.

- Herinrichten park met een formeel parkachtige setting dat aansluit op de statige omgeving van kasteel Cannenburgh.
- Een centrale plek in het park is het TOP. Deze wordt ingericht met onder andere een zitgelegenheid, een informatiepunt met toeristische informatie over de omgeving en fiets- en wandelroutes, een watertappunt, een fietspomp, - oplaadpunt en-beugels. Het fietsknooppuntensysteem wordt aangepast en de route omgelegd via het centrum van Vaassen en door de parkzone.
- Het Veluwse sprengengebied rond Vaassen en de TOP is uniek en zeer bepalend geweest voor de geschiedenis van dit deel van de Veluwe en het vormt een rode draad en ligt in belevingsgebied 'Veluwse natuurgeheimen'.

- De TOP krijgt een specifiek Vaassens ornament, een beeldmerk van het kasteel Cannenburghin cortensstaal. Aan de oostkant van het park worden 24 parkeerplaatsen gecreëerd voor zowel aanwonenden als bezoekers.

Landgoed Staverden- fase 1: herinrichting historisch erf Oranjerie

Landgoed Staverden is een van de agrarische enclaves op de Veluwe. Daarnaast kent het gebied hoge cultuurhistorische en landschappelijke waarden.

Het is een landgoed van ca. 740 ha groot en produceert voor de wereldmarkt op ruim 300 ha. Het plaatsje Staverden kreeg al in 1298 stadsrechten, maar heeft deze nooit benut. Staverden is een beschermd dorps-/stadsgezicht.

Naast het feit dat het gebied in de top drie staat van meest soortrijke gebieden, is het de enige plek in Nederland waar edelherten in hun natuurlijke biotoop leven, namelijk een beekdal.

Al met al een zeer aantrekkelijk landschap met veel recreatief- en toeristisch bezoek, met als speciale trekpleister het kasteel met horeca.

Binnen het project zijn de volgende zaken gerealiseerd:

- Het erf rond de Oranjerie is historisch verantwoord heringericht.
- Rol en invulling bezoekers/informatiecentrum (verschil is dat een informatiecentrum grotendeels gerund wordt door vrijwilligers) en wijze waarop het historische verhaal van Staverden en daarmee de Veluwe kan worden verteld en verbeeld.
- Landschappelijke inrichting van het tussengebied tussen boerderij de Molen en de Graanschuur.
- Aansluiting zoeken bij belevingsgebied Veluws Verleden.

TOP Boekhorstlaan Harderwijk

De Boekhorstlaan in Harderwijk is getransformeerd tot een gastvrije ontvangstlocatie voor inwoners, dag- en verblijfsrecreanten. Het is een goed herkenbare en goed toegankelijke toegangspoort met faciliteiten en fungeert als startpunt om in Harderwijk én op de Veluwe te recreëren en tegelijkertijd de natuur op kwetsbare plaatsen te ontzien.

In de eerste projectfase is de Boekhorstlaan ontwikkeld tot volwaardige, aantrekkelijke ontvangstlocatie voor de Veluwe (de Veluwe Toeristische Opstap Plaats (TOP)). In fase 2 wordt het Bouw & Infrapark ontwikkeld en verbonden met de Boekhorstlaan om te komen tot een Veluwetransferium. Ook een betere OV-verbinding tussen Boekhorstlaan en station van Harderwijk is van grote toegevoegde waarde.

